

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2022 m. lapkričio 21 d.

Dėl nepakankamo koordinavimo ribojamas ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo poveikis

Kaip teigiama naujoje Europos Audito Rūmų ataskaitoje, ES mokslinių tyrimų programos „Horizontas 2020“, pagal kurią numatyta milijardų eurų vertės parama, ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) sinergija nėra visapusiškai išnaudojama. 2014–2020 m. laikotarpiu įvairūs pagrindiniai elementai, reikalingi šiai sinergijai užtikrinti, dar nebuvo sukurti. Europos Komisija ir lėšas valdančios ES šalių institucijos visapusiškai nebendradarbiauja. Be to, lėšas valdančios valstybių narių institucijos dažnai dirba susiskaidžiusiose, uždaruose pagrįstose struktūrose, todėl jos negali užtikrinti šių lėšų panaudojimo papildomumo. Tai riboja su moksliniais tyrimais ir inovacijomis (MTI) susijusių investicijų įgyvendinimą ir poveikį ir trukdo pastangoms panaikinti MTI atotrūkį Europoje.

2014–2020 m. moksliniams tyrimams ir inovacijoms ES skyrė 12 % savo biudžeto – daugiau nei kada nors anksčiau. Iš šios sumos, 76,4 milijardo eurų skirta pagal programą „Horizontas 2020“ ir beveik 41 milijardas eurų – iš ESI fondų. Auditoriai patikrino, ar Komisija ir ES šalių vadovaujančiosios institucijos ėmėsi reikiamų veiksmų, kad sukurtų fondų sinergiją, siekdamas užtikrinti, kad jų poveikis būtų didesnis nei atskirų intervencinių priemonių poveikis.

„Šiuo metu, kai piliečiai priklauso nuo mūsų tyrėjų ir novatorių daugelyje gyvybiškai svarbių sričių – nuo vakcinų kūrimo iki energetikos, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos – turime kuo labiau padidinti MTI finansavimo poveikį, – teigė auditui vadovavusi Audito Rūmų narė Ivana Maletić. – Iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad programa „Horizontas 2020“ ir ESI fondai yra dvi skirtingos, mažai ką bendro turinčios priemonės. Tačiau jų poveikis gali būti didesnis, jei jos papildo viena kitą. Kad tai įvyktų, reikia bendradarbiauti nuo pat pradžių tiek rengiant, tiek įgyvendinant programas.“

Auditoriai nustatė, kad 2014–2020 m. laikotarpiu daugelis svarbių veiksnių, kurie padėtų sukurti fondų sinergiją, dar nebuvo nustatyti. Pirma, fondų taisyklės nebuvo tinkamai suderintos. Komisija 2021–2027 m. laikotarpiu ėmėsi veiksmų šiai padėčiai ištaisyti, tačiau dar neaišku, ar pokyčiais bus padarytas numatomas poveikis. Antra, nors bendradarbiavimas Komisijoje 2014–2020 m. laikotarpiu pagerėjo, Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimas, taip pat pačių valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimas dažnai būdavo fragmentiškas. Trečia, nors labai svarbu turėti informacijos apie projektus ir paramos gavėjus, finansuojamus tiek programos „Horizontas 2020“, tiek ESI fondų lėšomis, išsami visų ESI fondų lėšomis finansuojamų projektų duomenų bazė buvo sukurta tik 2022 m. kovo mėn. Ši duomenų bazė vis dar nesuderinama su programos „Horizontas 2020“ duomenų baze. Ketvirtasis veiksnys buvo ES šalių vadovaujančiųjų institucijų

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ekspertinės žinios ir valdymo gebėjimai, kurie, nepaisant Komisijos suteiktos paramos, buvo nepakankami.

Tam, kad sinergija pasireikštų praktiškai, ją reikia tinkamai numatyti strateginio planavimo dokumentuose nuo pat pradžių. Tačiau auditoriai nustatė, kad ESI fondų strateginio planavimo dokumentuose pateikta nedaug nuorodų į sinergiją su programa „Horizontas 2020“. Be to, šiuose strateginiuose dokumentuose nustatyti prioritetai dažnai buvo pernelyg platūs, todėl buvo sunku sutelkti investicijas ir sukurti sinergiją. Viena sinergija – ESI fondų lėšų naudojimas siekiant panaudoti MTI rezultatus, gautus įgyvendinant programos „Horizontas 2020“ projektus, buvo ypač apleista sritis. Viena iš pagrindinių priežasčių buvo ta, kad ESI fondų vadovaujančiosios institucijos tiesiog nežinojo, kaip sukurti sinergiją arba kaip rasti programos „Horizontas 2020“ projektų rezultatus. Auditoriai teigia, kad tai yra praleista galimybė praktiškai pritaikyti MTI rezultatus. Kitas pavyzdys – pažangumo ženklas – teigiamai įvertintų programos „Horizontas 2020“ pasiūlymų, kurie nebuvo finansuojami dėl išteklių stokos, kokybės ženklas. Juo gali būti palengvintas finansavimas iš ESI fondų, tačiau buvo naudojamas retai. Kai kurios kitos sinergijos, pavyzdžiui, ESI fondų parama mokslinių tyrimų centrams, siekiant padėti projektams konkuruoti dėl selektyvesnio programos „Horizontas 2020“ finansavimo, iš esmės buvo įgyvendintos.

Bendroji informacija

Programa „Horizontas 2020“ ir ją pakeitusia programa „Europos horizontas“ siekiama pažangumo, o ESI fondais siekiama mažinti regioninius skirtumus, be kita ko, remiant mokslinius tyrimus ir inovacijas. Sinergija yra ypač svarbi šalims, kurios atsilieka MTI srityje, nes ja sudaromos sąlygos koordinuoti programos „Horizontas 2020“ ir ESI fondų lėšų naudojimą ir užtikrinamas didesnis poveikis nei pavienių fondų poveikis. 2021–2027 m. laikotarpiu MTI pagal programą „Europos horizontas“ ir ESI fondus skirta dar daugiau lėšų, taip pat daugiau dėmesio skirta sinergijai.

Specialioji ataskaita 23/2022 „Programos „Horizontas 2020“ ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų sinergija. Išnaudojamos ne visos galimybės“ pateikta [Audito Rūmų interneto svetainėje](#). Ji papildo Audito Rūmų [specialiąją ataskaitą](#) 15/2020 dėl priemonių, kuriomis siekiama padidinti programos „Horizontas 2020“ dalyvių skaičių.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+ 352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502